

դատավորը թուրք է, նա մարմնով այնտեղ է, իսկ հոգով՝ Տավուշի մարտական դիրքերի հակառակ կողմում ու ներսից պառակտում և թուլացնում է մեր հայրենիքը: Արցախում անկախ դատարան ունենալը դեռ մնում է բարի ցանկություն, ու դա կախված չէ դատավորների մասնագիտական գիտելիքներից, այլ որոշ առումով կախված է ինքնապաշտպանության բնագծից, իսկ բնագիտը բնածին է և այն օրենքի չի ենթարկվում: Մեր երկիրն առանց այն էլ բարդ ժամանակներ է ապրում, ինչպես միշտ, և ինչպես երբեք, օրենքի առջև պետք է բոլորը հավասար լինեն, այլ ոչ թե օրենքն անհավասարեցնի հավասարներին: Կիսապատերազմական իրավիճակի պատճառով այս տեսանյութը 3 օր է՝ չենք հրապարակում, սակայն արտաքին թշնամուն հաղթելու համար պետք է ներսում մարդկանց միջև տարբերություն չդրվի: Արդարադատությունը նպատակ է և դրան հասնելու համար ՖԲ-ն նվազագույն միջոցներից է, ու ոչ մի բան չի խնայվի:»

Դիմումին կից ներկայացված լազերային կրիչում տեղ է գտել փաստաբան Դավիթ Հովհաննիսյանի մասնակցությամբ նկարահանված և «Facebook» սոցիալական ցանցում տեղադրված տեսանյութ, որտեղ Դավիթ Հովհաննիսյանն արտաբերել է հետևյալ մտքերը. «Արցախի Հանրապետության բնակչության մոտ հաճախակի է տպավորություն ստեղծվում, որ դատավորը չի ծառայում արդարադատության շահին, այլ ծառայում է որոշակի անձանց մասնավոր շահերին: Այդ իսկ պատճառով տպավորություն է ստեղծվում, որ որոշակի դատավորներ ոչ թե առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատավորներ են, այլ՝ սեփական դատավորներ: Հիմա ես հետևությունը թողնում եմ դիտողին: ... Այժմ կցանկանայի անդրադառնալ բարոյական մասին և կոչ անել այն դատավորներին, ովքեր, հնարավոր է, երբեմն մոռանան, որ դատավորի հիմնական գործառույթը, կոչումն արդարադատության շահին ծառայելն է: Կոչ եմ անում. մի՛ սպանեք Արցախի ժողովրդի մեջ առկա հավատն արդարության նկատմամբ, արդար դատական համակարգի նկատմամբ, քանզի արդարադատության նկատմամբ հավատի կորուստը ժամանակի ընթացքում նաև բերում է քաղաքական իշխանության կորստի: Կոչ եմ անում բոլոր ոչ բարեխիղճ դատավորներին. ձեր անբարեխիղճ աշխատանքով մի՛ նսեմացրեք բարեխիղճ դատավորների աշխատանքը: Եթե դատական համակարգը համեմատենք ծառի հետ, ապա արդարադատությունը ծառի պտուղն է, դատարանը ծառի ցողունն է, իսկ արմատն օրենքն է: Այսինքն՝ ծառի ցողունը պիտի սնվի արմատից, որպեսզի ճյուղի վրա հայտնվի պտուղ: Այս պարագայում, եթե համեմատենք դատական համակարգի հետ, Արցախի Հանրապետության դատական համակարգը, դատարանները պիտի սնվեն իրենց արմատը հանդիսացող օրենքից, որպեսզի տան պտուղ, որը և կհանդիսանա արդարադատությունը, քանի որ արդարադատությունը բարձրագույն արժեք է: Դիմում եմ Արցախի Հանրապետության բոլոր դատավորներին, դիմում եմ

Արցախի Հանրապետության իշխանություններին, դիմում եմ խնդրանքով խնդրում եմ, ապահովե՛ք օրենքի գերակայությունը, ապահովե՛ք այնպիսի երկիր, որտեղ բոլորն ունենան հավասար հնարավորություններ, և իշխանությունը մարմնավորեն ոչ թե մարդիկ, այլ իշխանությունը մարմնավորեն օրենքները, քանի որ օրենքի առջև հավասարության սկզբունքն անհրաժեշտ է և՛ իշխանության կայունության համար, և՛ դատական համակարգի բարոյական կերպարը պահպանելու համար, անհրաժեշտ է և ժողովրդի մոտ արդարադատության նկատմամբ հավատը պահպանելու և ամրապնդելու համար: Այսքանը: Շարունակելի»:

Ըստ Դիմողի՝ փաստաբան Դավիթ Հովհաննիսյանի գրառումներից, մեկնաբանություններից և տեսանյութից երևում է, որ Դավիթ Հովհաննիսյանն աղավաղել և ոչ ճիշտ է ներկայացրել «Facebook» սոցիալական ցանցում հիշատակված գործի փաստական հանգամանքները, վերաքննիչ բողոքի և Արցախի Հանրապետության վերաքննիչ դատարանի որոշման բովանդակությունը և կատարել է դատավորների, օրենսդրությամբ սահմանված դատավարական ընթացակարգերի, դատական ակտերի նկատմամբ վիրավորական արտահայտություններ:

2. Կարգապահական վարույթ հարուցելու մասին որոշումը.

Պալատի նախագահի 03.09.2020թ. թիվ 335-Ա/ԿԳ-20181 որոշման հիման վրա փաստաբան Դավիթ Հովհաննիսյանի նկատմամբ հարուցվել է կարգապահական վարույթ՝ «Փաստաբանության մասին» օրենքի (այսուհետ՝ նաև **Օրենք**) 19-րդ հոդվածի 2-րդ կետի, ինչպես նաև Պալատի ընդհանուր ժողովի կողմից 19.10.2019 թվականի թիվ 1-Լ որոշմամբ նոր խմբագրությամբ հաստատված Փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի (այսուհետ՝ **Փաստաբանի վարքագծի կանոնագիրք կամ Կանոնագիրք**) 2.2.2 ենթակետի պահանջների խախտման հատկանիշներով:

04.09.2020թ. կարգապահական գործը հանձնվել է կարգապահական գործը նախապատրաստող անձ Ռուբեն Բալոյանին (այսուհետ նաև՝ **Նախապատրաստող**):

3. Դիմողի և Փաստաբանի համառոտ բացատրությունները, վկաների ցուցմունքները.

3.1. Դիմողի համառոտ բացատրությունները.

Գործի նախապատրաստման ընթացքում Դիմողը բացատրություն չի ներկայացրել: Դիմողը, թեև պատշաճ ծանուցվել էր կարգապահական նիստի վայրի, օրվա և ժամի մասին, սակայն Խորհրդի նիստին չի ներկայացրել:

3.2 Փաստաբանի համառոտ բացատրությունները.

31.08.2020թ. Պալատում մուտքագրվել է փաստաբանի բացատրությունը, որով վերջինս հայտնել է հետևյալը.

Գրառումը և տեսանյութը համացանցում տեղադրելով փաստաբանը նպատակ է ունեցել հանրային հնչեղություն տալ տեսանյութում քննարկված գործին և օրենքով չարգելված բոլոր միջոցներով փորձել է պաշտպանել իր վստահորդի իրավունքները:

Ըստ փաստաբանի՝ ինքը հումորային արտահայտություն է կատարել այն մասին, որ Արցախում դատական համակարգը հաշմանդամ է, սակայն ծանոթ չունի կարգ ստանալու համար, ինչով նկատի է ունեցել, որ Արցախի դատական համակարգի աշխատանքը կատարելությունից հեռու է: «Տարբերություն դնող դատավորը թուրք է» արտահայտությամբ փաստաբանը նկատի չի ունեցել որևէ կոնկրետ անձի և դա վերաբերում է բոլոր այն դատավորներին, ովքեր տարբերություն են դնում կոնկրետ գործերը քննելիս:

Շարունակելով, փաստաբանը նշել է, թե ինչ է հայտնել տեսանյութով և ավելացրել, որ տեսանյութը և գրառումը տեղադրվել են համացանցում Արցախի Հանրապետության գերագույն դատարանի կողմից իր վճռաբեկ բողոքը մերժելուց հետո:

Փաստաբանը նշել է նաև, որ այս պահին Արցախում չկան այնպիսի դատավորներ, ում ինքը հակառակորդ, այսինքն՝ թուրք է համարում: Եթե ինքը ցանկանար որևէ դատավորի վիրավորել, ապա թուրք բառը պարունակող նախադասության մեջ կնշեր անուն և ազգանուն:

Փաստաբանը հավելել է նաև, որ Մարատ Ավանեսյանի նախագահությամբ կայացված որոշման մասին նշելը կապված է եղել այն բանի հետ, որ այդ պահի դրությամբ դա իր մասնակցությամբ գործերով վերջին որոշումն է եղել, որը կայացվել է դատավարական նորմերի խախտմամբ:

3.3 Սույն կարգապահական գործով վկաներ չեն հրավիրվել:

4. Կարգապահական գործ նախապատրաստողի եզրակացությունը, եզրակացության վերաբերյալ առարկությունները և գործի հանձնումը խորհրդին.

Կարգապահական գործի նախապատրաստման արդյունքում Նախապատրաստողը 03.11.2020թ. կազմել է եզրակացություն:

Նախապատրաստողի եզրակացության վերաբերյալ Փաստաբանն առարկություն չի ներկայացրել:

Կարգապահական գործը խորհրդին է հանձնվել 09.11.2020թ.:

Խորհրդի նիստը տեղի է ունեցել 20.04.2021թ., ժամը 19:00-ին, ՀՀ փաստաբանների պալատի վարչական շենքում (ք.Երևան, Զաքյան 7-2, 4-րդ հարկ, թիվ 12 սենյակ):

5. Գործի հանգամանքները՝ առկա ապացույցների վկայակոչմամբ.

Պալատի ընդհանուր ժողովի կողմից 19.10.2019 թվականի թիվ 1-Լ որոշմամբ նոր խմբագրությամբ հաստատված Փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի հավելվածը հանդիսացող «Փաստաբանի նկատմամբ կարգապահական վարույթի իրականացման» կարգի (այսուհետ նաև՝ **Կարգ**) 3.10.3 ենթակետի համաձայն՝ *Պալատի խորհուրդը հիմք է ընդունում Նախապատրաստողի եզրակացությամբ հաստատված փաստերը,*

բացառությամբ այն դեպքի, երբ գործում գտնվող ապացույցները կամ Պալատի խորհրդին ներկայացված լրացուցիչ ապացույցները՝ սույն կարգին համապատասխան գնահատելու արդյունքում Պալատի խորհուրդն այլ եզրահանգման է գալիս:

Խորհուրդը, ուսումնասիրելով գործում առկա ապացույցները, հաշվի առնելով նաև կարգապահական գործը նախապատրաստողի եզրակացությունը, հաստատված է համարում հետևյալ փաստերը.

1. 16.07.2020թ.՝ ժամը 16:45-ին, փաստաբան Դավիթ Հովհաննիսյանը «Facebook» սոցիալական ցանցում տեղադրել է տեսանյութ՝ հետևյալ բովանդակությամբ. **«Արդյո՞ք Արցախում կան սեփական դատավորներ: Արցախում դատական համակարգը հաշմանդամ է, սակայն ծանոթ չունի կարգ ստանալու համար: Տարբերություն դնող դատավորը թուրք է, նա մարմնով այնտեղ է, իսկ հոգով՝ Տավուշի մարտական դիրքերի հակառակ կողմում ու ներսից պառակտում և թուլացնում է մեր հայրենիքը: Արցախում անկախ դատարան ունենալը դեռ մնում է բարի ցանկություն, ու դա կախված չէ դատավորների մասնագիտական գիտելիքներից, այլ որոշ առումով կախված է ինքնապաշտպանության բնազդից, իսկ բնազդը բնածին է և այն օրենքի չի ենթարկվում: Մեր երկիրն առանց այն էլ բարդ ժամանակներ է ապրում, ինչպես միշտ, և ինչպես երբեք, օրենքի առջև պետք է բոլորը հավասար լինեն, այլ ոչ թե օրենքն անհավասարեցնի հավասարներին: Կիսապատերազմական իրավիճակի պարճառով այս տեսանյութը 3 օր է՝ չենք հրապարակում, սակայն արտաքին թշնամուն հաղթելու համար պետք է ներսում մարդկանց միջև փոփոխություն չդրվի: Արդարադատությունը նպատակ է և դրան հասնելու համար ՖԲ-ն նվազագույն միջոցներից է, ու ոչ մի բան չի խնայվի:»:** Սույն փաստը հաստատված է համարվում դիմումին կից ներկայացված լազերային կրիչով:

2. «Facebook» սոցիալական ցանցում տեղադրված տեսանյութում Դավիթ Հովհաննիսյանն արտաբերել է հետևյալ մտքերը. **«Արցախի Հանրապետության բնակչության մոտ հաճախակի է տպավորություն ստեղծվում, որ դատավորը չի ծառայում արդարադատության շահին, այլ ծառայում է որոշակի անձանց մասնավոր շահերին: Այդ իսկ պարճառով տպավորություն է ստեղծվում, որ որոշակի դատավորներ ոչ թե առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատավորներ են, այլ՝ սեփական դատավորներ: Հիմա ես հետևությունը թողնում եմ դիտողին: ... Այժմ կցանկանայի անդրադառնալ բարոյական մասին և կոչ անել այն դատավորներին, ովքեր, հնարավոր է, երբեմն մոռանան, որ դատավորի հիմնական գործառույթը, կոչումն արդարադատության շահին ծառայելն է: Կոչ եմ անում. մի՛ սպանեք Արցախի ժողովրդի մեջ առկա հավատն արդարության նկատմամբ, արդար դատական համակարգի նկատմամբ, քանզի արդարադատության նկատմամբ հավատի կորուստը ժամանակի ընթացքում նաև բերում է քաղաքական իշխանության կորստի: Կոչ եմ անում բոլոր ոչ բարեխիղճ դատավորներին. ձեր անբարեխիղճ աշխատանքով**

մի՛ նսեմացրեք բարեխիղճ դատավորների աշխատանքը: Եթե դատական համակարգը համեմատենք ծառի հետ, ապա արդարադատությունը ծառի պտուղն է, դատարանը ծառի ցողունն է, իսկ արմատն օրենքն է: Այսինքն՝ ծառի ցողունը պիտի սնվի արմատից, որպեսզի ճյուղի վրա հայտնվի պտուղ: Այս պարագայում եթե համեմատենք դատական համակարգի հետ, Արցախի Հանրապետության դատական համակարգը, դատարանները պիտի սնվեն իրեն արմատը հանդիսացող օրենքից, որպեսզի փան պտուղ, որը և կհանդիսանա արդարադատությունը, քանի որ արդարադատությունը բարձրագույն արժեք է: Դիմում եմ Արցախի Հանրապետության բոլոր դատավորներին, դիմում եմ Արցախի Հանրապետության իշխանություններին, դիմում եմ խնդրանքով. խնդրում եմ, ապահովե՛ք օրենքի գերակայությունը, ապահովե՛ք այնպիսի երկիր, որտեղ բոլորն ունենան հավասար հնարավորություններ, և իշխանությունը մարմնավորեն ոչ թե մարդիկ, այլ իշխանությունը մարմնավորեն օրենքները, քանի որ օրենքի առջև հավասարության սկզբունքն անհրաժեշտ է և՛ իշխանության կայունության համար, և՛ դատական համակարգի բարոյական կերպարը պահպանելու համար, անհրաժեշտ է և ժողովրդի մոտ արդարադատության նկատմամբ հավատը պահպանելու և ամրապնդելու համար: Այսքանը: Շարունակելի:»: Սույն փաստը հաստատված է համարվում դիմումին կից ներկայացված լազերային կրիչով:

6. Փաստաբանի անձր բնութագրող հանգամանքները.

Պալատի ընդհանուր դեպարտամենտի ղեկավարի կողմից տրամադրված տեղեկանքի համաձայն՝ փաստաբան Դավիթ Հովհաննիսյանը փաստաբանական գործունեության արտոնագիրն ստացել է 25.11.2017թ., և 2018-2021թթ. ընկած ժամանակահատվածում վերջինիս նկատմամբ կարգապահական վարույթ չի հարուցվել (չհաշված սույն կարգապահական վարույթը):

7. Պալատի խորհրդի պատճառաբանված եզրակացությունը և որոշումը.

Պալատի խորհուրդը գտնում է, որ փաստաբան Դավիթ Հովհաննիսյանը ենթակա է կարգապահական պատրասխանավության՝ Օրենքի 19-րդ հոդվածի 2-րդ կետի և Կանոնագրքի 2.2.2 ենթակետի պահանջների խախտման համար՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ:

7.1 Կանոնագրքի 2.2.2 ենթակետի խախտման մասով

Կանոնագրքի 2.2.2 ենթակետի համաձայն՝ մասնագիտական, հասարակական, հրապարակախոսական և այլ բնագավառում (ոլորտում) փաստաբանը պետք է խուսափի այնպիսի վարքագծից (գործողությունից կամ անգործությունից), որը կարող է կասկածի փակ դնել կամ խաթարել փաստաբանի կամ փաստաբանության նկատմամբ վստահությունը կամ հարգանքը:

Կանոնագրքի նշված իրավադրույթի խախտման փաստը պարզելու համար Խորհուրդն անհրաժեշտ է համարում պատասխանել հետևյալ հարցադրումներին՝

- արդյո՞ք Փաստաբանի վարքագծի կանոնագիրքը կարող է սահմանափակել փաստաբանի վարքագիծը, այդ թվում՝ արտահայտվելու իրավունքը և արդյո՞ք այդ սահմանափակումը կարող է դիտարկվել «օրենքով նախատեսված սահմանափակման» համատեքստում.

- արդյո՞ք խախտվել է ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի և Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների մասին եվրոպական կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) 10-րդ հոդվածի պահանջները.

- արդյո՞ք փաստաբանն իր գործունեությամբ խուսափել է մասնագիտական, հասարակական, հրապարակախոսական կամ այլ բնագավառներում այնպիսի վարքագծից, որը կարող է կասկածի տակ դնել կամ խաթարել փաստաբանի կամ փաստաբանության նկատմամբ վստահությունը կամ հարգանքը:

7.1.1 Արդյո՞ք Փաստաբանի վարքագծի կանոնագիրքը կարող է սահմանափակել փաստաբանի վարքագիծը, այդ թվում՝ արտահայտվելու իրավունքը և արդյո՞ք այդ սահմանափակումը կարող է դիտարկվել «օրենքով նախատեսված սահմանափակման» համատեքստում:

Խորհուրդը գտնում է, որ Կանոնագիրքը կարող է սահմանափակել փաստաբանի վարքագիծը, այդ թվում՝ արտահայտվելու իրավունքը, և այդ սահմանափակումը պետք է դիտարկել որպես օրենքով նախատեսված սահմանափակում՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ:

Տվյալ դեպքում նախ և առաջ անհրաժեշտ է հասկանալ, թե արդյոք Փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքով նախատեսված փաստաբանի ազատ արտահայտվելու իրավունքի սահմանափակումները դիտվում են «**օրենքով նախատեսված սահմանափակման**» համատեքստում, թե՛ ոչ:

KINCSES v. HUNGARY գործով 27.01.2015թ. որոշմամբ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը նշել է, որ **դիմողի արտահայտվելու ազատությանը միջամտությունը հիմնված է 1998 թվականի թիվ 11 ակտի՝ 37ա և 38 հոդվածների վրա, հետևաբար՝ նախատեսված է եղել օրենքով՝**

Հունգարիայի փաստաբանության վերաբերյալ օրենքի (թիվ 11 ակտի) 37ա հոդվածի համաձայն՝ *փաստաբանի կողմից կարգապահական խախտումը համարվում է կատարված, եթե նա խախտել է փաստաբանի էթիկայի նորմերով նախատեսված պարտավորությունները:*

Նշված օրենքի 38-րդ հոդվածը խոսում է Հունգարիայի փաստաբանների պալատի կողմից կիրառվող կարգապահական տույժերի տեսակների մասին:

Հետևաբար, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Հունգարիայի փաստաբանը փաստաբանական պալատի կողմից կարգապահական պատասխանատվության էր ենթարկվել Փաստաբանների էթիկայի կանոնների 12.1 և 15.2 կետերի խախտման

¹ Հունգարիայի փաստաբանության վերաբերյալ օրենք:

² Տե՛ս KINCSES v. HUNGARY 27.01.2015 (no. 66232/10, § 27)

համար, ապա միանշանակ կարելի է փաստել, որ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային իրավունքի համաձայն՝ փաստաբանի արտահայտվելու իրավունքի սահմանափակման վերաբերյալ դրույթները, որոնք սահմանված են փաստաբանների էթիկայի նորմերով, Կոնվենցիայի տեսանկյունից հավասարեցվում են օրենքով նախատեսված սահմանափակումներին:

Նույն կերպ պետք է ընկալել Պալատի կողմից հաստատված փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքով նախատեսված սահմանափակումները, քանի որ Օրենքի 39-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ փաստաբանը ենթակա է կարգապահական պատասխանատվության սույն օրենքի և փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի պահանջները խախտելու համար.....:

7.1.2. Արդյո՞ք խախտվել է ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի և Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի պահանջները, սույն կարգապահական գործով:

ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ կարծիքի արտահայտման ազատությունը կարող է սահմանափակվել միայն օրենքով՝ պետական անվտանգության, հասարակական կարգի, առողջության և բարոյականության կամ այլոց պատվի ու բարի համբավի և այլ հիմնական իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության նպատակով:

Այդպիսի կարգավորում ունի նաև Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, համաձայն որի՝ այս ազատությունների իրականացումը, քանի որ այն կապված է պարտավորությունների և պատասխանատվության հետ, կարող է պայմանավորվել այնպիսի ձևականություններով, պայմաններով, սահմանափակումներով կամ պարտամիջոցներով, որոնք նախատեսված են օրենքով և անհրաժեշտ են ժողովրդավարական հասարակությունում՝ ի շահ պետական անվտանգության, տարածքային ամբողջականության կամ հասարակության անվտանգության, անկարգությունները կամ հանցագործությունները կանխելու, առողջությունը կամ բարոյականությունը, ինչպես և այլ անձանց հեղինակությունը կամ իրավունքները պաշտպանելու, խորհրդապահական պայմաններով ստացված տեղեկատվության բացահայտումը կանխելու կամ արդարադատության հեղինակությունն ու անաշտությունը պահպանելու նպատակով:

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը, մեկնաբանելով համացանցում արտահայտվելու ազատության պաշտպանության շրջանակների հարցը, նշել է, որ անձի արժանապատվության նկատմամբ ոտնձգությունը կարող է արտահայտվելու ազատության իրավունքի պաշտպանության շրջանակից դուրս լինել, եթե դա անիմաստ վիրավորանք է, օրինակ՝ երբ վիրավորական հայտարարության միակ նպատակը անձին վիրավորելն է:³

Կարևոր է պարզել, թե Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասի լույսի ներքո արդյոք փաստաբանի վարքագծի սահմանափակումը եղել է իրավաչափ, թե՛ ոչ:

ա) Օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի, 19-րդ հոդվածի 2-րդ կետի, 27-

³ CASE OF MAGYAR TARTALOMSZOLGÁLTATÓK EGYESÜLETE AND INDEX.HU ZRT-ն ընդդեմ Հունգարիայի, թիվ 22947/13, 02/02/2016, § 76:

րդ հոդվածի և 39-րդ հոդվածի համաձայն, հաշվի առնելով KINCSES v. HUNGARY գործով Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը 27.01.2015թ. որոշմամբ⁴ բերված իրավական դիրքորոշումները, Փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքով նախատեսված սահմանափակումներն ամբողջությամբ տեղավորվում են Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված «**որոնք նախատեսված են օրենքով**» հասկացության մեջ:

Եվրոպական դատարանի նշված գործով փաստական հանգամանքները նույնական են, այնքանով, որքանով՝ KINCSES v. HUNGARY գործով դիմողը փաստաբան է և վերջինիս պատասխանատվության է ենթարկել փաստաբանական պալատն արտահայտվելու համար՝ փաստաբանի էթիկայի կանոնների խախտման հիմքով: Հունգարիայի փաստաբանության օրենսդրությունը էթիկայի կանոնների մասով նույնպես վկայակոչող (բլանկետային) է և հղում է կատարում արդեն փաստաբանական պալատի սահմանած էթիկայի կանոններին:

բ) Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասի մյուս կարևոր պայմանն այն է, թե արդյոք Պալատը, փաստաբանի արտահայտվելու ազատությունը Կանոնագրքով սահմանափակելով, իրավաչափ նպատակ է հետապնդել պաշտպանելու այլ անձանց հեղինակությունը, թե՛ ոչ: Նշվածը պարզելու համար նախ պետք է մեջբերել Օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ և 5-րդ կետերը, այն է՝ Փաստաբանների պալատի խնդիրներն են՝ 4) *վերահսկողություն իրականացնել իր անդամների կողմից փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի պահանջների պահպանման նկատմամբ.* 5) *միջոցներ ձեռնարկել փաստաբանության հեղինակության բարձրացման ուղղությամբ:* Փաստաբանության հասկացությունը տրված է նույն օրենքի 3-րդ հոդվածում, որի համաձայն՝ **Փաստաբանությունը փաստաբանների մասնագիտական միավորում է, որը, հանդիսանալով քաղաքացիական հասարակության ինստիտուտ, չի մտնում պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների համակարգի մեջ:**

Նշված իրավական նորմերի վերլուծությունից միանշանակ պարզ է դառնում, որ Պալատի խնդիրներից է բարձր պահել ՀՀ բոլոր փաստաբանների միավորման արդյունքում ձևավորված կառույցի հեղինակությունը, և հետևաբար, Պալատի մարմին հանդիսացող Պալատի խորհրդի կողմից այն փաստաբանին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելը, որը խախտել է Կանոնագրքի համապատասխան պահանջը՝ դրանով իսկ բացասաբար ազդելով բոլոր փաստաբանների հավաքական միավորում հանդիսացող փաստաբանության հեղինակության վրա:

գ) Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասի մյուս կարևոր պայմանն այն է, թե արդյոք ժողովրդավարական հասարակության համար նման միջամտությունն անհրաժեշտ էր և հետևաբար, արդյո՞ք պահպանվել էր այն հավասարակշռությունը մի կողմից փաստաբանության հեղինակության պաշտպանության, և մյուս կողմից անձի արտահայտվելու ազատության սահմանափակման միջև: Այս հարցին անդրադառնալու համար նախ և առաջ անհրաժեշտ է խոսել հասարակությունում փաստաբանության դերի և նշանակության մասին:

Այսպես՝ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային

⁴ Տես՝ ՀՀ դատական օրենսգրքի 15-րդ հոդվածի 4-րդ մաս

որոշումների համաձայն՝ փաստաբաններն իրենց հատուկ կարգավիճակով պայմանավորված՝ որպես միջնորդ, կենտրոնական դիրք են զբաղեցնում հանրության և դատարանների միջև արդարադատության իրականացման գործընթացում: Նման կարգավիճակով է բացատրվում նրանց վարքագծի նկատմամբ սովորաբար կիրառվող սահմանափակումները որպես փաստաբանական միության անդամ⁵:

Կանոնագրքի 1.1 ենթակետի համաձայն՝ իրավունքի գերակայության հանդեպ ունեցած հարգանքի վրա հիմնված հասարակության մեջ փաստաբանը հատուկ դեր է ստանձնում: Փաստաբանի պարտականությունները չեն սկսվում և ավարտվում միայն հանձնարարականների բարեխիղճ կատարմամբ: Փաստաբանը կոչված է ծառայել արդարադատության շահերին, ինչպես նաև այն իրավունքներին ու արտոնություններին, որոնք նրան վստահել են պաշտպանելու իր վստահորդի շահերը:

Փաստաբանի մասնագիտական գործունեության հանդեպ հարգանքը կարևոր պայման է հասարակության մեջ իրավունքի գերակայության և ժողովրդավարության համար:

Կանոնագրքի 1.2 ենթակետի համաձայն՝ մասնագիտական գործունեության սկզբունքները ձևավորվել են Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատի կողմից, երաշխավորելու փաստաբանի պարզաճ գործունեությունը, ինչին բոլոր քաղաքակիրթ հասարակությունները կարևոր նշանակություն են տալիս: Սկզբունքների ձևավորման համար կարևոր նշանակություն են ունեցել Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների կողմից ձևավորված ավանդույթները, ինչպես նաև **Եվրոպայի փաստաբանների միությունների և իրավական համայնքների խորհրդի⁶ կողմից սահմանած «Եվրոպայի փաստաբանների համար վարքագծի կանոնագրքի» դրույթները:**

Պալատի կանոնադրության 2.2 կետի 8-րդ ենթակետի համաձայն՝ փաստաբանների պալատը հետապնդում է նաև հետևյալ նպատակները և խնդիրները՝ **նպաստել** Հայաստանի Հանրապետության լիակատար ինտեգրմանը եվրոպական կառույցներում, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության ներդաշնակեցմանը եվրոպական չափանիշներին, **Եվրոպական իրավական ստանդարտների և ավանդույթների արմատավորմանը:**

Եվրոպայի փաստաբանների միությունների և իրավական համայնքների խորհրդի (այսուհետ՝ նաև CCBE) կողմից հաստատված եվրոպական իրավական մասնագիտության հիմնական սկզբունքների վերաբերյալ կոմենտարների «դ» կետի համաձայն՝ փաստաբանը, որպեսզի հարգվի իր վստահորդների, երրորդ անձանց, դատարանների և պետության կողմից, պարտավոր է արժանանալ այդ հարգանքին: Դա հնարավոր է անդամագրվելով հեղինակային մասնագիտությանը. հետևաբար, փաստաբանը չպետք է անի այն ամենը, ինչը կարող է հեղինակագրվել ինքն իրեն կամ առհասարակ փաստաբանությանը, որպես մասնագիտություն, կամ թուլացնել տվյալ մասնագիտության նկատմամբ հասարակության վստահությունը: Դա չի նշանակում, որ

⁵ St' u Casado Coca v. Spain գործով Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի, 24.02.1994թ. վճիռը (§ 54):

փաստաբանը պետք է լինի կատարյալ անձնավորություն, բայց դա նշանակում է, որ նա չպետք է ցուցաբերի ոչ հարիր վարքագիծ, թե փաստաբանություն, թե այլ տեսակի գործունեություն իրականացնելիս, թե նույնիսկ մասնավոր կյանքում, որով հնարավոր է որ վարկաբեկվի տվյալ մասնագիտությունը⁷:

ՀՀ սահմանադրական դատարանի 2016թ. ապրիլի 5-ի թիվ ՍԴՈ-1263 որոշմամբ դատարանը նշել է. «Ինքնանպատակ չէ այն հանգամանքը, որ ի տարբերություն 2005թ. խմբագրությամբ ՀՀ Սահմանադրության 20-րդ հոդվածի, որի 1-ին մասի 1-ին նախադասությամբ ամրագրված դրույթով սահմանված էր իրավաբանական օգնություն ստանալու իրավունքը, 2015թ. խմբագրությամբ ՀՀ Սահմանադրության 64-րդ հոդվածը, որը վերաբերում է դիտարկվող իրավունքին, պարունակում է 2-րդ մաս, որի 1-ին նախադասությամբ ամրագրված է հետևյալ դրույթը. “Իրավաբանական օգնություն ապահովելու նպատակով երաշխավորվում է անկախության, ինքնակառավարման և փաստաբանների իրավահավասարության վրա հիմնված փաստաբանության գործունեությունը»: Դրանով իսկ պետությունն ընդլայնել է որակյալ իրավաբանական օգնություն ցուցաբերելու իր պոզիտիվ պարտականության շրջանակները **սահմանադրական մակարդակի բարձրացնելով փաստաբանության որպես որակյալ իրավաբանական օգնություն տրամադրող ինստիտուտի դերը**»:

Ամփոփելով վերը նշվածը՝ կարելի է եզրակացնել, որ կշեռքի մի նժարի վրա դրված է փաստաբանի արտահայտվելու ազատությունը, իսկ մյուս նժարի վրա՝ փաստաբանության, որպես քաղաքացիական հասարակության ինստիտուտի հեղինակությունը:

Այս տեսանկյունից, բնականաբար, արդարացված և հավասարակշռված է փաստաբանի արտահայտվելու ազատության սահմանափակումը, որն ուղղված է մյուս բոլոր փաստաբանների և առհասարակ փաստաբանության հեղինակության բարձրացմանը: Նման սահմանափակումն անհրաժեշտ է հասարակության համար:

7.1.3 Արդյո՞ք փաստաբանն իր գործունեությամբ խուսափել է մասնագիտական, հասարակական, հրապարակախոսական կամ այլ բնագավառներում այնպիսի վարքագծից, որը կարող է կասկածի տակ դնել կամ խաթարել փաստաբանի կամ փաստաբանության նկատմամբ վստահությունը կամ հարգանքը:

Կանոնագրքի 2.2.2 ենթակետի համաձայն՝ մասնագիտական, հասարակական, հրապարակախոսական և այլ բնագավառում (ոլորտում) փաստաբանը պետք է խուսափի այնպիսի վարքագծից (գործողությունից կամ անգործությունից), որը կարող է կասկածի տակ դնել կամ խաթարել փաստաբանի կամ փաստաբանության նկատմամբ վստահությունը կամ հարգանքը:

Սույն ենթակետով փաստաբանի վրա դրվում է նեգատիվ պարտականություն խուսափելու այնպիսի վարքագծից, որը կարող է կասկածի տակ դնել կամ խաթարել փաստաբանության նկատմամբ վստահությունը կամ հարգանքը:

Փաստաբանի վարքի նկատմամբ հարաբերականորեն խիստ սահմանափակումները պայմանավորված են փաստաբանի մասնագիտության

⁷ Տե՛ս CCBE A Commentary on the Charter of Core Principles of the European Legal Profession

առանձնահատուկ բնույթով և հանրային բարձր կարգավիճակով, որը պայմանավորված է փաստաբանության՝ որպես իրավապաշտպան գործունեության մեծ կարևորությամբ: Փաստաբանը հանդիսանում է հասարակության հատուկ սուբյեկտ, ով ստանձնել է իր առանձնահատուկ դերը՝ իրավունքի գերակայության հանդեպ ունեցած հարգանքի շնորհիվ և որպես իրավապաշտպան գործունեություն իրականացնող սուբյեկտ նպաստում է արդարադատության իրականացմանը: Փաստաբանի պարտականությունները չեն սկսվում և ավարտվում միայն վստահորդների հանձնարարականների բարեխիղճ կատարմամբ: Փաստաբանի մասնագիտական գործունեության հանդեպ հարգանքը կարևոր պայման է հասարակության մեջ իրավունքի գերակայության և ժողովրդավարության ընկալման համար:

Սույնի համատեքստում փաստաբանի վրա են դրվում են բազմազան իրավական և բարոյական պարտավորություններ, և նրա նկատմամբ գործում են առանձնահատուկ պահանջներ՝ կապված անձնական վարքագծի հետ. լինի դա մասնագիտական գործունեության, թե այլ ոլորտներում:

Տվյալ պարագայում փաստաբանը «Facebook» սոցիալական ցանցում տեղադրել է տեսանյութ՝ հետևյալ բովանդակությամբ. **«Արդյո՞ք Արցախում կան սեփական դատավորներ: Արցախում դատական համակարգը հաշմանդամ է, սակայն ծանոթ չունի կարգ ստանալու համար: Տարբերություն դնող դատավորը թուրք է, նա մարմնով այնտեղ է, իսկ հոգով՝ Տավուշի մարտական դիրքերի հակառակ կողմում ու ներսից պառակտում և թուլացնում է մեր հայրենիքը: Արցախում անկախ դատարան ունենալը դեռ մնում է բարի ցանկություն, ու դա կախված չէ դատավորների մասնագիտական գիտելիքներից, այլ որոշ առումով կախված է ինքնապաշտպանության բնազդից, իսկ բնազդը բնածին է և այն օրենքի չի ենթարկվում: Մեր երկիրն առանց այն էլ բարդ ժամանակներ է ապրում, ինչպես միշտ, և ինչպես երբեք, օրենքի առջև պետք է բոլորը հավասար լինեն, այլ ոչ թե օրենքն անհավասարեցնի հավասարներին: Կիսապատերազմական իրավիճակի պատճառով այս տեսանյութը 3 օր է՝ չենք հրապարակում, սակայն արտաքին թշնամուն հաղթելու համար պետք է ներսում մարդկանց միջև տարբերություն չդրվի: Արդարադատությունը նպատակ է և դրան հասնելու համար ՖԲ-ն նվազագույն միջոցներից է, ու ոչ մի բան չի խնայվի:»:** Փաստաբանի մասնակցությամբ նկարահանվել և «Facebook» սոցիալական ցանցում տեղադրվել է տեսանյութ, որտեղ փաստաբան Դավիթ Հովհաննիսյանն արտաբերել է հետևյալ մտքերը. **«Արցախի Հանրապետության բնակչության մոտ հաճախակի է տպավորություն ստեղծվում, որ դատավորը չի ծառայում արդարադատության շահին, այլ ծառայում է որոշակի անձանց մասնավոր շահերին: Այդ իսկ պատճառով տպավորություն է ստեղծվում, որ որոշակի դատավորներ ոչ թե առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատավորներ են, այլ՝ սեփական դատավորներ: Հիմա ես հետևությունը թողնում եմ դիտողին: ... Այժմ կցանկանայի անդրադառնալ բարոյական մասին և կոչ անել այն դատավորներին, ովքեր, հնարավոր է, երբեմն**

մոռանան, որ դատավորի հիմնական գործառույթը, կոչումն արդարադատության շահին ծառայելն է: Կոչ եմ անում. մի՛ սպանեք Արցախի ժողովրդի մեջ առկա հավատն արդարության նկատմամբ, արդար դատական համակարգի նկատմամբ, քանզի արդարադատության նկատմամբ հավատի կորուստը ժամանակի ընթացքում նաև բերում է քաղաքական իշխանության կորստի: Կոչ եմ անում բոլոր ոչ բարեխիղճ դատավորներին. ձեր անբարեխիղճ աշխատանքով մի՛ նսեմացրեք բարեխիղճ դատավորների աշխատանքը: Եթե դատական համակարգը համեմատենք ծառի հետ, ապա արդարադատությունը ծառի պտուղն է, դատարանը ծառի ցողունն է, իսկ արմատն օրենքն է: Այսինքն՝ ծառի ցողունը պիտի սնվի արմատից, որպեսզի ճյուղի վրա հայտնվի պտուղ: Այս պարագայում եթե համեմատենք դատական համակարգի հետ, Արցախի Հանրապետության դատական համակարգը, դատարանները պիտի սնվեն իրեն արմատը հանդիսացող օրենքից, որպեսզի տան պտուղ, որը և կհանդիսանա արդարադատությունը, քանի որ արդարադատությունը բարձրագույն արժեք է: Դիմում եմ Արցախի Հանրապետության բոլոր դատավորներին, դիմում եմ Արցախի Հանրապետության իշխանություններին, դիմում եմ խնդրանքով. խնդրում եմ, ապահովե՛ք օրենքի գերակայությունը, ապահովե՛ք այնպիսի երկիր, որտեղ բոլորն ունենան հավասար հնարավորություններ, և իշխանությունը մարմնավորեն ոչ թե մարդիկ, այլ իշխանությունը մարմնավորեն օրենքները, քանի որ օրենքի առջև հավասարության սկզբունքն անհրաժեշտ է և՛ իշխանության կայունության համար, և՛ դատական համակարգի բարոյական կերպարը պահպանելու համար, անհրաժեշտ է և ժողովրդի մոտ արդարադատության նկատմամբ հավատը պահպանելու և ամրապնդելու համար: Այսքանը: Շարունակելի»:

Վերոգրյալից հետևում է, որ Փաստաբանի վարքագիծը արատավորում է դատարանի բարի համբավը, ինչը կասկածի տակ է դնում փաստաբանի մասնագիտական և հանրային հեղինակությունը և հարիր չէ փաստաբանական գործունեությանը:

Վերոնշյալի հաշվառմամբ՝ Խորհուրդը գտնում է, որ փաստաբանի կողմից խախտվել են Կանոնագրքի 2.2.2 ենթակետի պահանջները:

Օրենքի 19-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ փաստաբանը պարտավոր է պահպանել սույն օրենքի, փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի և փաստաբանների պալատի կանոնադրության պահանջները:

Օրենքի 19-րդ հոդվածի վերոնշյալ նորմը փաստաբանի վարքագծի

իրավաչափությունը գնահատելիս հղում է անում Կանոնագրքի իրավադրույթներին: Այսինքն՝ Փաստաբանի կողմից Օրենքի նշյալ իրավադրույթի խախտման հանգամանքն ուղղակիորեն կապվում է Կանոնագրքի շրջանակներում Փաստաբանի վարքագծի գնահատման հետ: Հետևաբար, Կանոնագրքի որևէ դրույթի խախտումը հանգեցնում է նաև Օրենքի 19-րդ հոդվածի 2-րդ կետի խախտմանը:

Վերոնշյալի հաշվառմամբ՝ Խորհուրդը գտնում է, որ Փաստաբանի կողմից Կանոնագրքի 2.2.2 ենթակետի խախտումը հանգեցնում է նաև Օրենքի 19-րդ հոդվածի 2-րդ կետի խախտմանը:

Անդրադառնալով կարգապահական խախտման դրսևորման մեղքի ձևին՝ Խորհուրդը փաստում է, որ Փաստաբանը դրսևորել է համապատասխան վարքագիծը դիտավորությամբ, քանի որ գիտակցել է իր վարքագծի ոչ իրավաչափ բնույթը:

8. Կարգապահական տույժի ընտրությունը.

Օրենքի 39.9 հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ փաստաբանի նկատմամբ կիրառվող կարգապահական տույժը պետք է համաչափ լինի կատարված խախտմանը: Կարգապահական տույժ կիրառելիս փաստաբանների պալատի խորհուրդը հաշվի է առնում նաև խախտման հետևանքները, փաստաբանի անձը, մեղքի աստիճանը, առկա տույժերը, փաստաբանին բնութագրող ուշադրության արժանի այլ հանգամանքներ:

Օրենքի 39.9-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ փաստաբանի կարգապահական պատասխանատվության հարցը քննելուց հետո փաստաբանների պալատի խորհուրդը կարող է փաստաբանի նկատմամբ կիրառել կարգապահական տույժերի հետևյալ տեսակներից մեկը, բացառությամբ սույն հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված դեպքի՝

- 1) նկատողություն.
- 2) խիստ նկատողություն.
- 3) մասնակցել լրացուցիչ վերապատրաստման դասընթացների
- 4) տուգանք
- 5) փաստաբանի արտոնագրի գործողության դադարեցում:

Անդրադառնալով նշանակվող կարգապահական տույժի տեսակին՝ Խորհուրդը հաշվի է առնում վերոնշյալ հանգամանքները, այդ թվում՝ խախտման բնույթը, մեղքի աստիճանը, ինչպես նաև փաստաբանի անձը բնութագրող հանգամանքները, ինչից ելնելով նրա նկատմամբ կիրառում է «նկատողություն» կարգապահական տույժը:

Ելնելով վերոշարադրյալից և ղեկավարվելով «Փաստաբանության մասին» օրենքի 10-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 14-րդ կետի, 39-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 39.7- րդ հոդվածի 5-րդ մասի 1-ին կետի, 39.9-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի պահանջներով, Խորհուրդը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց՝

1. Փաստաբան Դավիթ Վլադիմիրի Հովհաննիսյանին (արտոնագիր՝ թիվ 2333) ճանաչել մեղավոր «Փաստաբանության մասին» օրենքի 19-րդ հոդվածի 2-րդ կետի և Փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի 2.2.2 ենթակետի պահանջների խախտման համար:

2. Փաստաբան Դավիթ Վլադիմիրի Հովհաննիսյանի (արտոնագիր՝ թիվ 2333) նկատմամբ (արտոնագիր՝ թիվ 2333) կիրառել կարգապահական փույժ՝ նկատողություն:

3. Հանձնարարել Պալատի աշխատակազմի ղեկավարին՝ սույն որոշման մասին իրազեկել Դիմողին և փաստաբան Դավիթ Վլադիմիրի Հովհաննիսյանին:

Ծանոթություն. *Սույն որոշումը կարող է բողոքարկվել դատական կարգով՝ այն ստանալու օրվանից մեկամսյա ժամկետում: Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում սույն կետով նախատեսված բողոքարկման ժամկետն անցնելուց հետո:*

ՀՀ փաստաբանների պալատի խորհրդի
կարգապահական գործով
նիստը նախագահող՝

Մելանյա Առուստամյան

**20 ապրիլի 2021թ.
թիվ ԿԳ/158-Ա
ք. Երևան**